הקדוש ישראל וואַקסער ז״ל.

א בריף פון ח. נ. ביאַליק.

•

די צוויי זאכן פון דעם טראגיש אומגעקומענעם יונגען שריפטשטעלער, ישראל וואַקסער ז״ל, זיינען צוגעשיקט געווארן פון ח. נ. ביאַליק׳ן צו דער רעדאקציע פון „רמון״ מיט א בריף, וועלכער אנטהאלט א שטיקל געשיכטע פונ׳ם טרויריגן לעבן און נאך טרויריגערן סוף פון א יונגער אויפ־שטרעבענדער קראפט, וועלכע וואלט געקאנט ווערן א צירונג אין אונזער ליטעראטור, וועלכע איז אָבער אונטערגעשניטן געווארן פאר דער צייט. וואקסער איז געפאלן א קרבן אין די אוקראַינער פּאָגראמען. צווישן די טויזנטער קדושים, וואס זיינען אין יענער צייט געפאלן און צעטרעטן גע־ווארן אונטער די פיס פון די בלוטדורשטיגע חיות רעות אין מענשליכער געשטאלט, איז אויך אומגעקומען אָט דאס יונגע, פיל־צוזאגענדיגע לעבן פון דעם אנפאנגענדן דיכטער, הקדוש ישראל וואַקסער זכרונו לברכה, און מיט א באזונדערן געפיל פון ווייטאג און צער שטעלן מיר דא דעם ערשטן ציון פאר זיין ליכטיגן אנדענקען.

מיר געבן דא אן אויסצוג פון ביאַליק׳ס בריף צו דער רעדאקציע פון „רמון״, איבערזעצט פון דעם העברעאישן.

„געעהרטע רעדאקציע, איך נעם אויף מיר איצט א שליחות, אייך איבערצוגעבן פאר׳ן „רמון״ צוויי זאכן פון א אנפאנ־גענדן שרייבער מיטן נאמען ישראל וואקסער. דאס איז בא מיר זעהר א טייערע פארבליבענע זאך, וואס דערמאנט מיך דעם גרויסן טרויער פון די נאַר־וואס איבערגעלעבטע אומגליקליכע צייטן, און איך בעט אייך ניט אבזאגן־זיך פון אפדרוקן זיי אין אייער צייטשריפט. דער דאזיגער יונגערמאן, וואס איר האט אודאַי אפילו זיין נאמען קיינמאל ניט געהערט, איז געווען בא־שטימט צו גרויסקייט. אין אלץ וואס איז ארויס פון זיין פעדער, דערקענט מען באלד די סמנים פון א אדלער. די לופט זיינע — איז די לופט פון די „עולמות עליונים״, דארט וואו די „ריינע מירמעלשטיינער״ זיינען, און דער פליה זיינער — איז מעכטיג און פריי. ווען דער דאזיגער שרייבער וואלט אונז געבליבן, — ווער ווייסט, וואָסער א גוטס ער וואלט אונז געווען געבראכט פאר אונזער ליטעראטור. צום אומגליק איז ער אונז פארכאַפּט געווארן פאר דער צייט. די געשיכטע פון דעם יונגענמאן איז קורץ און שרעקליך. ס׳איז כדאי זי דא צו פארצייכענען.

א יאר פיר צוריק (אנהויב פרילינג 1919, דאכט זיך), איך בין נאך געווען דעמאלט אין אדעס, האט מען מיר געבראכט א בחור, א לאנגן, א מאָגערן, אן „אראפּ״, מיט טיפע, ברענענדיגע אויגן — א אנפאנגענדער שרייבער. שווייגענדיג האט מיר דער בחור דערלאנגט א רעקאָמענדאציע־בריף פון אנשי שלומנו אין באקו, וואו ער האט צו יענער צייט געלעבט, און דערמיט — אויך א פּעקעלע „כתבים״, וועגן א „מיינונג״. און שווייגענדיג האָט ער פארלאזט מיין צימער. צוזאגענדיג נאך אמאל אריינצוקומען, הערן מיין מיינונג. די כתבים זיינען געווען אין יידיש און האבן אנטהאלטן לעגענדעס און מעשהליך פאר גרויס און קליין. איך האב נאר אנגעהויבן לייענען — און איך בין פארגאפט געווארן: נאך קיינמאל איז מיר ניט פארגעקומען עפּיס אזוינס צו לייענען בא א אנפאנגער. א ברענענדיגע מעכטיגע פאַנטאַזיע, א פליה פון א בליץ, א זיכערע האַנט, א פרייער גייסט, א סטיל א שניידענדיגער — ממש א בריטווע א שאַרפע. און וואס ס׳האט מיך נאך מער פארוואונדערט: אָט די רייפקייט פון גייסט! ניט אנדערש ווי דער דאזיגער „אנפאנגער״ האט שוין אלע זיבן גיהנם׳ס פונ׳ם לעבן, אבער אויך אלע זיינע פונפציג טויערן פון פארשטאנד, הינטער זיך. — און איך האב מיר גלייך א טראכט געטון: אַ אָדלער!

און אז דער בחור איז אין עטליכע טעג ארום ווידער געקומען, האב איך געפּרובט אים עפענען דאס מויל — אבער אומזיסט. איינמאל פאר אלעמאל — א שווייגער. זיינע גרויסע שווארצע אויגן ברענען און ער שווייגט. צו די ווינציגע פּרטים וועגן אים, וואס איך האב שוין געוואוסט פונ׳ם רעקאָמאנדאציאנס־בריף, איז מיר גאר ניט צוגעקומען. פון יענעם בריף האב איך געוואוסט, אז דער בחור האט אין באקו זיך באשעפטיגט מיט העברעאישער לעהרעריי, אז ער האט פארעפענטליכט דארט אין א צייטווייליגער העברעאישער צייטשריפט א פאר זאכן פון זיינע ערשטע ליטערארישע פּריוון, אז איצט שרייבט ער אַסך אויף יידיש און מבינים זאגן אים צו א צוקונפט — מער גארניט.

דער בחור איז ווידער שווייגענדיג אוועק און מער ניט געקומען. א טייל פון די כתבים, וואס איך האב ניט באוויזן דורכצולייענען, זיינען נאך בא מיר פארבליבן, אבער דער בחור האט זיך מער ניט געוויזן. איך האב נאכגעפרעגט אויף אים, אלע באקענטע האב איך געפרעגט: האט איר ניט געזעהן, קענט איר ניט אַזאַ און אזא בחור? — קיינער ווייסט ניט. פאר־פאלן געווארן דער בחור. ניטאָ אים. נאך שלימער איז געווען, וואס דער אנדערער יונגערמאן, וועלכער האט אים צו מיר געבראכט — און דאס איז געווען איינער פון מיינע תלמידים אין אָדעסער לעהרערסעמינאַר — איז אויך פלוצים פארפאלן געוואָרן. ער איז, דאכט זיך, קראנק געווארן און איז ערגיץ וואוהין אוועקגעפארן.

איינמאל — אין איינעם פון יענע שרעקליכע טעג אין אדעס — קום איך אהיים פארנאכט־צו. דאס איז געווען, ווי געזאגט, אין יענע פינסטערע צייטן פון שרעק און ציטערניש. פון נאהנט און פון ווייט האבן זיך

געטראגן ידיעות וועגן מאָרד און פארניכטונג. „ווייסע“ און „געלע„ (אוקראינישע) באַנדעס, רויבער און רוצחים פון אלע מינים, האבן זיך צעלאָזט איבער אלע יידישע ישובים אין דרום פונ׳ם לאנד צו שעכטן און פאַרטיליגן. די נעכט אין אדעס זיינען געווען פינסטער אין שטוב ווי אין דרויסן, אהן א ליכט, אהן א לאַמטערן. יעדער גאַס־ווינקעל — א טויט געפאהר, יעדע באגעגענדיגע געשטאלט — א שרעקבילד. קומט איינער אהיים צו נאכט־צו מיט׳ן מאנטל — דארף ער גומל בענשען. און אָט קומענדיג אהיים אין איינעם פון יענע אָוונדען — דאס איז געווען, דאכט זיך, תחלת אָסיען־צייט — מיד, צעבראכן און דערשלאָגן, קוים די נשמה האַלט זיך אין מיר, שלאג איך מיך פלוצים אן אין פינסטערן קאָרידאָר אויף צוויי פרעמדע שאָטענס, וועלכע שטייען פאר דער טיר פון מיין וואוינונג.

ווער איז דא?

קיין ענפער. ס׳הערט זיך נאָר א כליפען, א אונטערגעהאַקטעס, א שטילעס, א פארשטיקטעס.

איך האב אריינגעפירט די שאָטענס אין שטוב אריין. באם שוואכן שווינדעלנדן ליכט פון דעם קנייטל אין בוימעל־קאניק, וואס כ׳האב קוים אנגעצונדן — דאס איז דעמאלט ניט קיין גרינגע מלאכה געווען — האט זיך פאר מיר באוויזן א טויטעס סקעלעט־געזיכט פון א אויסגעדאַרטן שווינדזיכטיגן יינגל (וואו האב איך דאס געזיכט שוין געזעהן?) און א מיידל געקליידעט אין שווארץ. ביידע כליפען זיי שטיל, ביידע ציטערן זיי מיט אלע איברים.

וואס האבן זיי צו טון דא אין אזא געפעהרליכער שעה? ווער זיינען זיי?

מיט האלבע פראזעס, איבערגעהאקט פון פארשטיקטן כליפען, האט מיר דער יינגלינג קוים דערקלערט, אז דאס איז ער, דער אמאליגער הערער פון מיינע לעקציעס (אין עטליכע חדשים האט ער זיך אזוי פארענדערט, אז איך האב אים ניט דערקענט!) און ער האט עס מיר דאן געבראכט יענעם בחור מיט די כתבים. דאס מיידל איז זיין שוועסטער, און געקומען זיינען זיי איצט אפנעמען בא מיר די פארבליבענע כתבים פון זייער ברודער...

ער האט קוים פארענדיקט און פונ׳ם פינסטערן ווינקעל אנטקעגן האבן פלוצים ווי אויפגעבליצט פאר מיר צוויי גרויסע ברענענדיגע אויגן און א גרויל איז מיר איבערגעאנגגן איבער׳ן גאנצן לייב.

ווי! — האב איך אויסגעשריגן — זייט איר דאס דער ברודער פון דעם בחור מיט די כתבים? פאר וואס האט איר עס מיר ניט געזאגט? און וואו איז ער אצינד? וואו איז ער? וואו?

די דאזיגע פראגן האבן זיך מיר געריסן פונ׳ם מויל אהן חשבון, אהן באטראכטן. דאס הארץ האט מיר שוין געזאגט וואו ער איז. אבער אָט דאס הארץ טאקע האט מיר דיקטירט די כאפענדיגע פראגעס, כדי צו דערווייטערן דעם סוף, כדי צו פארדעמפען זיין שלעכטע נבואה.

און דאס, וואס איז מיר כמעט קלאר געווען פון טעמפען געפיהל, איז באלד נאך קלארער געווארן פון די רייד פונ׳ם ברודער און שוועסטער. זייער ברודער פון די כתבים איז דעמאלט צו מיר מעהר ניט געקומען מחמת שעמעוודיגקייט. ער איז זעהר פיינפיליג געווען און זיך געהיט עמיצן צו פיל מטריח צו זיין. א שעמעוודיגער און א שווייגער איז ער געווען, כמעט א שטומער אין פרעמדער געזעלשאפט, כאטש א גלענצענדער רעדנער אין דער עפענטליכקייט. אזוי איז ער אויך געווען שטאלץ און זעלבסטבאוואוסט אין זיך און עניוותדיג, אונטערטעניג פון דרויסן, לייכט צו מענשען און נאכגיביג צו חברים, בכלל א מענש פון געגנזעצליכקייטן. דער פאטער זיינער — א פרומער רב אין א קליין שטעטיל פון קיעווער גובערניע, די מוטער — א עדלע פרוי, אביסל פריידענקעריש און געבילדעט. קינדווייז האבן אים די עלטערן געהאלטן פאר אומפעהיג און געוואלט אים אפגעבן צו׳ן א בעל מלאכה. ער אבער האט געדורשט נאך בילדונג און ער איז אנטלאפן פון דער היים, נאך גאר א יונגינקער, זיך געוואלגערט אין דערפער און שטעטליך און געווייקט אין ביכער. מיט זיין גרויסער התמדה האט ער זיך ערווארבן אביסל קענטניש און באקומען א שם פון א אויסגעצייכנטן בחור. צוליב פרנסה האט ער, ווי געוועהנליך, זיך פארנומען מיט לעהרעריי. אין דער ערשטער צייט ווען ס׳האט זיך אין אים דערוועקט דער שרייבערשער טאלענט, האט ער געשריבן העברעאיש, אבער ס׳איז אים ניט געלונגען עפּיס אפצודרוקן אין דער שפראך. דאן האט ער זיך גענומען צו יידיש — און ס׳האט אים געגליקט. ער האט געשטרעבט צו גרויסן און געגלייבט אין זיינע כחות. די ליטעראטור איז ביי אים געווען דאס גאנצע חיות, די שאפונג — זיין אטעם. זיין שטורמישן גייסט האט ער אויסגעגאסן ניט נאר אין ליטעראַרישע ארבייטן, נאר אויך אין זיינע וואונדערפולע בריף, וואס ער האט געשריבן צו די עלטערן און צו אלע זיינע ליבע. ער האט די גאנצע צייט ניט אויפגעגעבן די האפנונג אויסצוגיסן זיין גייסט אין דער העברעאישער שפּראך; נאר מחמת זיינע גרויסע פאדערונגן צו זיך אליין, האט ער עס אלץ אפגעלעגט פון טאג צו טאג, ביז ער וועט אויף אזוי פיל קונה־שלמות זיין אין דער שפראך, אז זי זאל זיין בא אים אין די הענט „כחומר ביד היוצר“. צוליב דעם איז ער אוועק פון באקו, וואו ער איז אנגעקומען אלס העברעאישער לעהרער, און זיך געלאזט קיין אדעס, די שטאט פון העברעאישע שרייבער אין יענער צייט, און דאן האט מען אים געבראכט צו מיר. נאר איידער עפּיס וואס־ווען, האבן אים דערווייל די פרנסה־פארהעלטעניסן פארטראגן אין א קליין שטעטיל, קיין קריוועאזער (כערסאנער גובערניע) אלס א לעהרער פאר העברעאיש אין דארטיגער גימנאזיע. דארט איז געווען אויך זיין שוועסטער אלס העברעאישע „גננת“ (לעהרערין אין א קינדערגארטן). און דעם 24 טן אייר 1919, ווען אויף קריוועאזער איז אנגעפאלן א באנדע קאזאקן און געמאכט א שהיטה אויף דער יידישער באפעלקערונג, איז אויך דער שרייבער־אנפאנגער, ישראל וואקסער, א קרבן געפאלן.

קיינער, פארשטייט זיך, האט ניט געוואוסט וואס פאר א פארלוסט מ׳האט דא געליטן, קיינער האט אים ניט געפיהלט. א „אנפאנגער“, וואס האט נאך כמעט ניט אנגעפאנגען — ווער זאל זיך עס אויף אים אומקוקן? צוליב דעם ווערט אבער דער פארלוסט ניט קלענער. אין דער ליטעראַרישער ירושה פונ׳ם דערמארדעטען האב איך געפונען אסך פערל, דערצעהלונגן, לעגענדעס, מעשהליך און משלים פאר גרויסע און פאר קינדער, אויך דראמעס, — און אויף אלעם ליגט דער שטעמפעל פונ׳ם

גרויסן, אמת'ען, ניט געפעלשטן טאלענט. אין איינציגע שטעלן בלישטשן פונקן פון געניאליטעט. מ'קאן, פארשטייט זיך, געפינען אויך פעהלערן, פארהאן ערטער געכובנעטע; אמאל גיט א ברי אין אויער עפיס א פאלשע קאמבינאציע — אבער קיין איינציגער שטריך פון באנאליטעט און שאבלאן. אין זיין סטיל איז פארהאנען עפיס א נייע מזיגה, וועלכע איז מיר ניט באוואוסט אין אונזער נייער ליטעראטור, — א שארפע, א מאדנע, פאר וועלכער איך געפין ניט קיין באצייכנונג. דאס איז א וואונדערליכע קאמבינאציע פון א ווייטער, „פרעמדער" משונה'דיגקייט, א פיינע און צארטע משונה'דיגקייט, אראפגעבראכט פון א ריינער, געלייטערטער הויך, און פון א געזונטער, שיינער פשטות, וואס איז אונז אזוי נאהנט, די פשטות פון דער „היים", פון די פאלקס־אוצרות. א מין שווערמערישע קלוגשאפט און ריינע, צנועות'דיגע אויסגעלאסענקייט איז אין אים דא, עפיס א מין העכערער פארשטאנד, א קאלטער און פלאמענדער אין דער זעלבער צייט. אוז פלוצים גיט א שיין אויף א זאך, אזוי ווי א בליץ — און ער באלויכט ביז צום טיפסטן פונ'ם אפגרונד.

פונ'ם גאנצן פעקעל האב איך אויסגעקליבן — מיט רשות פון די יורשים — צוויי קליינע זאכן, וועלכע איך שיק אייך דא („אין זיבן טעג ארום" און „די לעצטע טרער"). דאס זיינען נאך ניט די סאמע בעסטע זאכן, נאר גראד פאר זיי האט זיך געפינען א זעלטן געצייכענטער איבערזעצר אין העברעאיש. לאמיר האפן, א עס וועט געלונגן די יורשים אינגיכן ארויסצוגעבן די גאנצע זאמלונג פון וואקסערס כתבים אין ביידע שפראכן, יידיש און העברעאיש. דעמאלט ערשט וועט אונזער עולם איינזעהן ווי גרויס ס'איז דער פארלוסט וואס מיר האבן פארלוירן דורכן טויט פון ישראל וואקסער, וועלכער האט קוים ערשט אנגעהויבן זיין אמת'ן לעבן — דאס לעבן פון א שאפענדן קינסטלער צווישן זיין פאלק.

זאל די נשמה זיינע רוהען אין אייביגן לעבן.

האמבורג, ט"ו טבת, ה'תר"פג.

ח. נ. ביאליק.

אין זיבן טעג ארום.

א מעשה'לע.

בא אבת־מלכה איז געווען א שיינער קנעכט' וואס פלעגט אלע פרימארגן איר פוצן די קליינינקע שיכעלאך. זי האט נאך אים געקלערט, וויסענדיג אז ער האט זי ליב. נאר שטאלץ איז דער קנעכט מיט זיין ליבע געווען און, ווי א טייערן אוצר, זי טיף אין דער נשמה אויסבאהאלטן.

איינמאל אין א פרילינגס־מארגן, ווען דער מזרח האט זיך פאררויטעלט און אנגעהויבן פורפורן די אויפוואכענדע הימלען, ווען שען איז גאטס וועלט געווען, פריש און גרין, און די טוי־לופט, די באזאפטע מיט זיסע ריחות פון גארטן־בלומען גרינגעוועקס פון פעלד האט פארשכורט דעם מח פון שיך־פוצער, האט ער אין שווארצן שיך־גלאנץ דערזעהן דאס אפבילד פון זיין געליבטער, זיין זייד־געוועבטע פאנטאזיע דערזעהן, און זיך אנגעהויבן חושד'ן: ער וועט ניט אויסשטעהן דעם נסיון, ער וועט מוזן אויסגעבן דער בת־מלכה זיין הייליגן סוד.

אזוי האט ער, ציטערדיג, די שיכעלאך אויף א טייערן קארט, ווי א הייליגע זאך אוועקגעשטעלט, אויפגעהויבן די הענט צו גאט און געשווארן:

„וועט מיין צונג וועלן אויסגיבן דער בת־מלכה מיינע געפילן — וועל איך זי אויסרייסן; וועלן מיינע אויגן גלוסטן איר שעהנקייט — וועל איך זיי אויסשטעכן; וועט מיין רעכטע האנט אָנרירן די בת־מלכה — וועל איך מיט דער לינקער זי אָפּהאקן, און אויב די לינקע וועט זי אָנרירן — וועל איך זי אין פייער פארברענען!"

און ס'ווייסט ניט דער קנעכט, אז פון יענער זייט טיר שטעהט די בת־מלכה נאקעט און בלאס ווי דער מאָרגענשטערן און ציטערט אויסהערענדיג וואָרט בא וואָרט זיין שבועה.

קומט דער טאג און די בת־מלכה וואכט שוין. זיידענע מאָרגן־ווינטעלאך האבן זי היינט פריער פון שטענדיג אויפגעוועקט, אויפגעוועקט דורך זיסע־זיסע קלאנגען, ארויסגעצויגענע פון דין־דינסטע אַרפן־סטרונעס. זיצט זי מאָרגענדיג־גרינג און פריילין און ווארט אויפן קנעכט.

און ווי ער ברענגט צו איר אַריין די אפגעפוצטע שיכעלאך, קוקט אויף אים די בת־מלכה מיט שמייכעלדיגע אויגן, מאכט א חנ'דל, פארשנירט זיידענע ליפעלאך און זאגט:

— ווייסט ער כאטש, דער קנעכט, אז ער איז א שיין יינגעל . . .

דער קנעכט ביקט זיך ביז דער ערד און ענפערט שעמעוודיג:

— איר קנעכט ווייסט: די בת־מלכה האט אחתן אַ שיינעם.

— ווייסט ניט דער חתן ווי צו ליבן . . . קלאגט זיך די בת־מלכה אין אזא טאָן, אז סע ווערט אויף איר אַ רחמנות.

קוקט דער קנעכט רחמנות׳דיג אויף דער בת־מלכה און וואגט קיין וואָרט נישט צו זאגן.

שטעהט דער בת־מלכה נישט אן, אז ס׳זאל א קנעכט זי מיטלײַדן, טרייבט זי אים ארויס.

קומט דער צווייטער פרימארגן און דער קנעכט ברענגט ווידער די געפּוצטע שיכעלאך.

קוקט שוין אויף אים די בת־מלכה מיט גוטע אויגעלאך און זאגט אים זיס, שטיל:

— זי ווייסט שוין דעם קנעכטס סוד: ער האט זי ליב . . .

— די ליבע, ענפערט ער אָפּ שטאלץ, האט גאט אפילו פון קיין קנעכט פאַרבאטן . . .

— עס אַרט זי נישט, זאגט די בת־מלכה, דער קנעכט זאל זי ליבן, עס שאפט איר גאר נאך פארגעניגן.

— נישט צוליב איר פארגעניגן, ענפערט שטיל דער קנעכט, ליבט ער זי.

ווערט די בת־מלכה ברוגז און פארטרייבט דעם קנעכט.

קומט דער דריטער טאג און די בת־מלכה קוקט שוין רחמנות׳דיג אויפ׳ן שיכפּוצער, פארשנירט די זיידענע ליפּעלאך און זאגט:

— זי ווייסט אפילו, דער קנעכט קושט אלע טאג אירע שיכעלאך, וויינט און איז מתפלל צו זיי.

— ער פארפלעקט זיי נישט, — פערענפערט זיך דער קנעכט.

— ער מעג זיי פארפלעקן, ערלויבט די בת־מלכה, אבי ער זאל ווייטער זיי פארהייליגן, וויינען און מתפלל זיין צו זיי.

— ער איז ניט קיין געצענדינער! — ענפערט דער קנעכט און לאזט אראפּ די אויגן.

— פארוואס זשע האט ער ביז אהער צו זיי מתפלל געווען!

— ער ווייסט נישט.

די בת־מלכה פילט זיך באליידיגט און טרייבט אים ארויס. און צום פירטן טאג קוקט שוין די בת־מלכה אויפ׳ן קנעכט מיט צוזאגענדיגע אויגן:

— זי ווייסט, זאגט זי, אז דער קנעכט וואלט אלע טאג געוואלט איר צוטראגן פרישע בלומען.

און דער קנעכט ענפערט ווײַטער שטאלץ:

— דעם ווילן האט גאט אפילו פון קיין קנעכט פארבאטן.

— עס אַרט זי נישט, זאגט די בת־מלכה, ער זאל אלע פרימארגן צוטראגן פרישע בלומען, זי וועט נאך אפילו איר חתן זיי ווײַזן און זיך בארימען מיט זיי.

— ס׳אים אלץ איינס . . . שטאמעלט דער קנעכט. פארדריסט עס דער בת־מלכה און זי טרייבט אים ארויס.

אויפ׳ן פינפטן טאג איז די בת־מלכה געווען צושרויפט און נערוועז. און ווען דער קנעכט האט איר געבראכט די שיכעלאך און נישט געבראכט קיין בלומען האט זי זיך צושריגן: ער זאל איר באלד בלומען ברענגען!

— ער איז איר קנעכט, האט ער קניענדיג געענפערט, ערפילט ער באלד איר באפעהל . . .

— זי וועט אבער זיינע בלומען, האט די בת־מלכה גערייצט אים, ווארפן אונטער איר חתנ׳ס פיס . . .

דער קנעכט שווייגט.

— ס׳ארט אים נישט, פרעגט אים שעלמיש־כיטרע די בת־מלכה, זיינע בלומען זאלן זיך וואלגערן אונטער איר חתנ׳ס פיס?

— די בלומען וועלן דאך שוין ניט זיינע נאר אירע זיין, ענפערט שטאלץ דער קנעכט, איז אים אלץ איינס.

די בת־מלכה האט זיך געפילט שטארק באליידיגט און אים ארויסגעטריבן.

און ס׳קומט די נאכט צום זעקסטן טאג — א שווערע וואגעל, שלאפלאזע נאכט, די בת־מלכה מוטשעט זיך, נודעט און וואַרט אומגעדולדיג ביז דער קנעכט זאל אריינקומען, זי איז שטארק נערוועז און באשטימט איינמאל איבער אלע מאל ארויסציהען די פארבארגענע ליבע פונ׳ם שטאלצן קנעכטס הארץ.

די כּחות געהן איר אויס ווארטנדיג, טוט זי ווילד, נאך פארן מארגענשטערן, א קלאפּ אין גלעקעל און דער קנעכט לויפט דערשראקן אריין.

די שיכעלאך האט ער נאך ניט אפּגעפּוצט, נאר די בלומען האט ער איר שוין געבראכט.

און די בת־מלכה קוקט אויף אים מיט רייצנדע אויגן, פארשנירט זײַדענע ליפּעלאך און פרעגט:

— זיינען עס די בלומען פון זיין ליבע? . . .

— ניין! — ענפערט זיכער דער קנעכט.

— וואו זשע זיינען זיי, יענע בלומען?

אנשטאט איר צו ענפערן דארויף האט דער קנעכט פאר דער בת־מלכה אין די אויגן זיך אויסגעריסן די צונג.

דער בת־מלכה האט פארדראסן ביז טויט. דעם קנעכט האט זי פארטריבן און זיך קיין ארט ניט געפונען; געשפּרונגען אונטער זיך ווי א פארגיפטעטע, א צוביסענע און שיער פונ׳ם זינען ניט אראפּ.

דעם חתן אירן האט זי געגעבן צו וויסן, אז פון היינט אן זאל ער נישט וואַגן קומען צו איר ביז זי וועט אים נישט רופן. דערווייל פארבאָט זי אים קומען הײַנט־אוונט.

און די נאכט צום זיבעטן טאג האט זי שוין די געדאנקען ניט געהאט. אַ יַם פון תאוה האט געזאטן אין איר הארץ און דער מח ווי א קעסל געקאכט. די קישן האבן אונטער איר געברענט און די אויגן פייער געשפּריצט. די פויסטן האט זי ווי אייזן פארגרייפט און די ציין פארקריצט.

— זי מוז אים בייקומען, זי וועט אים בייקומען, האט זי געשריגן, און אויב נישט וועט זי זיך דאס לעבן נעמען!

און מיט א ווילד קלינגעניש האט זי ארום האלבער נאכט איבערגעשראקן דעם קנעכט און ער איז אריין צו איר אין שלאפציմער אהן די שיכלאך און אהן בלומען.

ווי א שד׳יכע איז די בת־מלכה ווילד פון בעט ארויס, אראפּגעריסן פון זיך דאס שלאף־העמד, נאקעט זיך נעבן דער הייצענדער קאמינע אוועקגעשטעלט און הפקריש אויסגעשריגן:

— קוק און גלוסט מיך!

דער קנעכט האט זיך באלד די אויגן אויסגעשטאכן. דאן האט זיך די בת־מלכה ווי א שלאנג אויפן קנעכטס גוף גערינגעלט און ווילד אויסגעשריגן:

— דריק מיך צו!

נאָר אפגעוואָרפן האט זיך פון איר דער קנעכט מיט זיין רעכטער האנד, וועלכע ער האט באלד מיט דער לינקער אפגעהאקט.

ווי א פארוואונדעטע ווילדע חיה איז די בת־מלכה אויפן קנעכט ארויף און אים מיט אלע כּחות צום בעט געשלעפּט.

לאנג האט דער קנעכט זיך געראנגעלט מיט דער בת־מלכה מיט דער הילף פון דער לינקער האנט, מיט וועלכער ער האט ענדליך די בת־מלכה געוואָרפן און אנטלאָפן פון איר.

אנטלאָפן און זיך אנגעשלאגן אין דער קאמינע, וואו ער האט די לינקע האנד פארברענט.

פון דאמאלס אן איז דער קנעכט בא דער בת־מלכה בלינד, שטום און אָהן הענט. זי האט אפּגעשיקט איר חתן די תּנאים און אלע פרימארגן פּוצט זי דעם קנעכט די שטיוול...

ישראל וואקסער.

די לעצטע טרער.

א מעשה.

ס׳ א מעשה פון א גליקליכן בן־מלך, וועלכער האט געליבט א שטאָלצע בת־מלכה.

— אויב דו וועסט מיך ביזן טויט ליבן, — זאגט די בת־מלכה, — בין איך גרייט דיין כּלה זיין.

שווערט דער בן־מלך בא גאָט — זי צו ליבן ביזן טויט.

דאן האט די בת־מלכה געפרעגט — מיט וועלכן וועט ער איר אויסווייזן זיין ליבע.

— דו וועסט בא מיר פאָרן, — האט דער בן־מלך געזאגט און זיין געזיכט האט פון גליק אים געשטראַלט, — אין גילדענע קארעטעס, אויף גין־גאָלדענע רעדער; צו זיי וועלן ברענענדיגע פערד זיין געשפּאנט, מיט דימאנטן און ברילאנטן בעהאנגען. איך וועל דיך ברייגגן אין קריסטאלענע פּאלאצן מיט מירמערשטיינערנע צימערן, וועל אויף העלפאנט־שטילן באזעצן דיך, אונטער די פיס דיר פורפור־סטעזשקעס שפּרייטן, אין די שאצבארסטע קרעלן און פּערל דיך צירן און אין זייד און אין פּלוש נאָר דיך קליידן. פון די וואונדערליכסטע פויגעל אין דער וועלט די פעדערן די שענסטע באקומען, פון זיי דיר אקרוין אויסצושפּינען מיט סאפירן און שמאראגדן באזעצט. מיט די שמעקענדסטע בוימלן וועל איך לאָזן דיין לייב שמירן. די בעסטע וויינען וועלן זיין דיין געטראנק און אין מילך און האָניג וועסטו זיך באָדן.

— ניין, נישט דערמיט וועסטו ליבע מיר אויסווייַזן, — האט שטאָלץ געענפערט די בת־מלכה.

און אין טויזענדער גליק־פייערן האבן דעם בן־מלך׳ס אויגן צובּרענט זיך און ער האט ווייטער זיין וואָרט געצויגן:

... איך וועל צו מלכים און קיסרים דיך ברייגגן, אויף באלן די גרעסטע אין צויבער און פראכט. איבער גילדענע בערג און זילבערנע טייכן וועלן, ווי אָדלער, מיר יאָרנלאנג שוועבן. אין די וייטסטע מדינות וועלן מיר אנקומען און די פערוואָרפענסטע מדבר און ים־אינזלען אויסזוכן. איבערשרייען וועט דאס גליק דייַנס פון די ים־כוואַליעס דאס גערויש, פון די סטעפּן — דעם שטורם־ליאַרם, און נאר די סודות־פולע שטילשווייגענישן פון די רו־רוהיגע האָריזאָנטן וועסטו דיין לעבנס־סוד פארטרויען. אין די רייכסטע וועלט און נאטורווינקעלעך וועל איך ברייגגן דיך און אונטער א הימעל דעם שענסטן, פון גאָלד־זילבערנע חלומות אַן אויסגעוועבטן, וועל איך פון רויזן און בלומען א פּיראמידע דיר אויפשטעלן. דו וועסט פון הויך־הויכסטן שפּיץ, פון צווישן די וואָלקענס די לויטערסטע, ווי א געטליכער חלום ארויסשייַנען מיר, און דעם קאָפּ דיינעם קושענדיג, וועט א גאָלדענע זון מיט זילבערנע שטראַלן איבער אים זיך צושיטן.

— נישט דערמיט וועסטו ליבע אויסווייזן! — האט געזאגט די בת־מלכה.

— נו, וועל׳ך דיר די גאונישסטע זינגער און שפּילער, מיט די וועלט בארימטע טענצערינס אראָפּברייגגן, דורך די צארטסטע טרעלן פון די איידעלסטע, זיסטע העלזער ארויסגעצויגענע און דין־דינסטע אַקאָרדן פון עלטסטע און נייסטע וואונדער־פידעלעך ארויסבאקומענע, וועלן פאר דיר אומשטערבליכע הימנעס ווערן געשאפן און די צויבערדיגסטע פייגעלעך וועלן דיר עדן־לעגענדן דערציילן...

— נישט דערמיט, זאגט די בת־מלכה, וועסטו מיר ליבע דערווייזן!

— וועל איך דיך שטענדיג פאַנקיוון, גלעטן, קישן־ליבן און אויפ׳ן הארצן דיך טראָגן. מיט א תּפילה אויף ריינע ליפּן איניינעם מיט׳ן מאָרגענשטערן וועל איך צו דיינע פיס שוין קניען, מיט זיבן זילבערנע ריגעל וועל איך אָנהויב נאכט די טיר פון דיין שלאָף־צימער פארשליסן, וואַכן מיט א גאָלדענער שפּיז בא דיין בעט, היטן דיין רוה און ציילן דיין אָטעם...

— נישט דערמיט וועסטו דיין ליבע אויסווייזן! — זאגט אלץ די בת־מלכה.

...טאג ווי נאכט וועל איך פון דייַנע לויטערע אויגן־אַפּעל לעבענס־זאפט זויגן, זיך פורפורן געדאנקן פון דיינע רויזן־באקן, דין אויסקריצן מיין גורל אויף דיין מאַרמאָר־שטערן און די זויבערסטע לוסטן צווישן די ברוסט דיינע אויסגיסן...

— ניין, נישט דערמיט דערווייזטו דיין ליבע!

— ווּעסטוּ ווּעלן, — זאגט דער בן־מלך, — ווּעל איך, ווּי ביז איצט, לעבן גליקליך, זיך פרייען און לאכן מיט הימעל און ערד, טאנצן מיט בערג און טאָלן, שפּילן אין פעלדער און ווּעלדער, און זינגען דיר ליבע־לידער, ווּי כרובים צו גאָט. און אויב ניט, ווּעל איך גליקליך מיין לעבן דיר שיינקען, ווּעל׳ך זיך אפּייעִר־שפּיז אין הארצן ארייַנשטעקן, טויט נעבן דייַנע פּיס פאלן און מיין בלוּט ווּעט דיר עדוּת זאגן אויף מיין ליבע!...

— ניט קיין קָרְבָּן, נאר א כֹּהֵן מוּז מיין אויסדערווּעהלטער זיין! — האט דרויף געענפערט די בת־מלכּה די שטאָלצע.

— ווּעל איך, — האט דער גליקליכער בן־מלך אויסגע־שריגן, דיר ברייַנגען א בלוּטיגן חלף, ווּאס איז מיין ברוּדערס און שווּעסטערס האַלז דוּרכגעגאנגן, פאר אַן עדוּת אויף מיין ליבע!

— עס גענוּגט נאך נישט דער קרבן, זאָלסט דוּרך אים מיין כּהן ווּערן! — ענפערט אָפּ די בת־מלכּה.

— ווּעל איך, — שרייַט ווּילד אויס דער גליקליכער בן־מלך, — פאר דייַנע פּיס מיין פאטערס קאָפּ מיט דער קרוין לעגן!

— סע קארג! — האט די שטאלצע בת־מלכּה געזאגט.

— מיין מוּטערס הארץ ווּעל איך דיר א מַתָּנָה ברייַנגען! — האט דער גליקליכער בן־מלך שוין משוגע אויסגעשריגן.

— סע קאַרג! — זאגט די שטאָלצע בת־מלכּה.

— ווּעל איך, — האט דער גליקליכער בן־מלך אָן א אָטהעם אויסגערוּפן, מפקיר זיין מיין גרויסע מלוּכה, פאלשן אין מיין געטרייַען פאָלק און בייטן מיין הייליגן גלויבן!

— סע קאַרג!

— ווּעל איך דיך אליין טוידטן! — האט ער טיראַניש אויסגעשריגן.

גענוּג, האט די בת־מלכּה ענדליך געענפערט. דיך זאלב איך פאר אַ כּהן־גדול צו מיר! דוּרך מיין אייגענע בלוּט געהייליגט דערויף. נאָר האט זי געפרייגט, זאָג: — דוּ האסט טרערן טרייַע אויף אָפּצאָלן מיין ליבע? פארמאָגט דיין האַרץ דעם גרויסן טרויער אויף אויסקויפן מיין טויט? דען ווּעמען איך קלויב אויס — ער זאל דעם לִפְנַי וְלִפְנִים פוּן מיין טעמפּעל באזוּכן, ווּעמען איך ערלויב איינמאל נאר מיין קדשי־קדשים אריבערצוּטרעטן, מוּז ער שוין דאס גאנצע לעבן מיין הייליג־טוּם טראגן אין זיך און מיין פייער מוּז ניט אויסגעלאָשן אייביג ברענען אים אין הארצן.

— ניין, האט דער גליקליכער בן־מלך געענפערט, טרערן ווּיַיס איך ניט ווּאס הײַסט און טרויער ווּייס איך ניט ווּאו איז. איך האָב קיינמאל פוּן לייַדן געווּאוּסט און קיין טרויער נישט באַגרייַפט. קיין מאל האט מיין אויער קיין קרעכץ ניט פאר־נוּמען, קיין מאָל מיין אויג קיין טרער געזעהן. ווּען אין דרויסן האט דער ווּינט געווּיינט, האט מען מיר אין מיינע צימערן פריילִיכע לידער געזוּנגען, ווּען די הימלען האבן מיט שווּארצע כמאַרעס באדעקט זיך און די פינסטערניש געהערשט אויף דער ווּעלט, האט מען פאר מיר טיר און לאָדענס פאר־מאכט און מיט צוּיבער־ליכט מיין הויז באַשייַנט. איך ווּייס ניט ווּאוּ איז ער, דער טרויער?

— טרויער, — זאגט די בת־מלכּה, איז באַ ליבע, און טרייַהייַט ווּערט דוּרך לייַדן דערקענט. זיי נאר באטעמ׳ן

דאס לעבן. באזיצטסטוּ ניט קיין טרויער — ווּעסטוּ פוּן לעבן קיין טעם נישט פילן, ווּייסטוּ ניט פוּן לייַדן — קאָנסטוּ אויך מיין האַרץ ניט ווּיסן. ווּייל נאָר טיפע לייַדן געבוירן די טרערן און נאָר א טרייַע טרער ציילט אָפּ די ליבע.

— און איך האב נישט קיין טרערן! — זאגט דער בן־מלך פארלוירן.

— גליקליכער בן־מלך, — זאגט די שטאָלצע בת־מלכּה, — טרערן, טרערן מוּז מען האבן!

— ווּאס זשע זאל איך טוּן, — פרעגט דער גליקליכער בן־מלך, אז דוּ זאלסט מיין כּלה זיין?

— געה, זוּך אויס דעם קוּואל פוּן ליבע און שעפּ פוּן דארטן אויס, ווּעל איך דאַן דיין כּלה זיין!

נעבן די גאָלדענע טויערן פוּן ליבע איז דער גליקליכער בן־מלך געשטאנען, געקלאפּט אין זיי און אזוי געזאגט:

— עפענט זיך אויף, איר טויערן פוּן ליבע, און זאל ארייַנ־קוּמען אין אייך דער גליקליכער בן־מלך! איך בין אויף דער ווּעלט א גליקליכער, ווּעלכער האט פוּן אלע תּענוּגים־בעכער שוין געטרוּנקען און איצט ווּיל איך נאָך פוּן אייערע אוצרות געניסן.

באלד האבן זיך צוּעפענעט די טויערן פוּן ליבע און א לויטערער כּרוּב מיט קריסטאל־ווּייַסענקע פליגעלעך איז צוּ אים צוּגעפלויגען און מיט א פרייַנדליכן שמייכל אויף די ליפּן געזאגט אים:

— געבענשט זאלסטוּ זיין, ווּאס ביסט צוּ אוּנז געקוּמען — מען ווּארט שוין דאָ אויף דיר. מיר האבן געזעהן — דוּ ביסט איינער א גליקליכער אין לעבן. דוּ האסט גבוּרה, הערשאפט, שיינקייט, רייַכקייַט און כּבוֹד, און פוּן אוּנזערע אוצרות באַזיצסטוּ גאר ניט. טאָ, קוּם זשע צוּ אוּנז. אוּנזערע טויערן זייַנען אָפן פאר גליקליכע ווּי פאר אוּמגליקליכע. זיי געבענשט מיט דיין קוּמען צוּ אוּנז.

דוּרך גין־גאָלדענע, פּוּרפּוּר־שפּיגעלדיגע צימערן איז דער בן־מלך איבערגעגאנגען, ביז ער איז אין א ווּאוּנדער צויבער־חדר ארייַן. אין א חדר, ווּאוּ קיין ווּענט, סטעליע און פּאָד־לאָגע איז ניטאָ, נאר לויטערע הימלען ציהען זיך פוּן אויבן און פוּן אוּנטן. פוּן אויבן שייַנען זיבן גאָלדענע זוּנען און פוּן אוּנטן — זיבן זילבערנע לבנוֹת. און דער בן־מלך געהט, נישט ער געהט נאר שווּעבט צוּם שַׂר פוּן ליבע.

און דער שר פוּן ליבע פלאַקערט אויף א גליהענדער שטוּל און גרינגע שרפים׳לעך טאנצן ארוּם איהם. אין זיין רעכטער האַנט האלט ער די יוגענד, אין דער לינקער א האַרפּע, און צוּ זייַנע פּיס קניעט די עלטער און בעט א ביסעלע ... ליבע. אין זייַנע אויגן שייַנט די אייביגקייט און אויפן שטערן רוּהט דער טרויער.

— קוּם אהער, זאגט דער שר פוּן ליבע צוּם גליקליכן בן־מלך, און סנאָפּעס שטראַלן זעצן צוּם הימעל פוּן זיין מוּיל, זאג דיין באגער, ווּעל איך עס דערפילן!

— איך האב ליב, דערציילט דער גליקליכער בן־מלך, א שטאָלצע בת־מלכּה. פאָדערט זי פוּן מיר טרערן און איך פארמאָג זיי נישט, ווּייל איך בין עס איינער א גליקליכער, ווּעלכער באזיצט ניט קיין טרערן.

דער שר פון ליבע האט א באפויל געגעבן — האבן זיך אויבערשטע און אונטערשטע הימלן צובליצט און א גרינג שרפיל איז אוועק און געבראכט זיבן טרייע טרערן — לויטערע, וואַרעמע, אויסגעשעפטע פון טרויער־אוצר און זיי אין גליקליכן בן־מלכ׳ס הארץ אריינגעגאסן און אזוי געזאגט:

— אין דיין הארץ איז איצט דאָ זיבן טרײַע, לויטערע, וואַרעמע טרערן. דאס וועט זיין דיין פארמעג צו די זיבן ליבעס, וועלכע נעסטן אין דיין הארצן: ליבע צו ברודער און שוועסטער, פאטער און מוטער, מלוכה, פאָלק און גלויבן, און צו דיין לעצטער ליבע, די שטארקסטע פון זיי אלע, דיין ליבע צו דער בת־מלכה. יעדע ליבע באַזיצט בא דיר איר טרער און וועה, וועה וועט זיין דער ליבע, ווען וועסט אויסגיסן איר טרער. ווי א חלום וועט זי פארשווינדן און צונישט ווערן!...

פרייליך איז געקומען דער גליקליכער בן־מלך צו דער שטאָלצער בת־מלכה מיט דער בשורה, אז ער האט שוין אין הארצן זיבן הייסע, לויטערע, טרײַע טרערן. איצט איז ער שוין ווערט איר ליבע.

— יאָ, איצט וועל איך דיר שוין שענקן מיין ליבע, — ענפערט די בת־מלכה, נאר דאַן ווען וועסט דערפילן מיינע באַגערן.

—אלסדינג, — זאגט דער גליקליכער בן־מלך, וועל איך דיר טון, וואס וועסט נאָר באגערן פון מיר!

ברייננ זשע מיר אַ חלף, א פארבלוטיגטן, וועלכער איז איבערגעגאנגן דיין ברודערס און שוועסטערס האלז!

אָ, שווער איז דעם גליקליכן בן־מלך געוועזן איבערפירן דעם חלף אויפן ברודערס און שוועסטערס האַלז, נאָר די ליבע האט געוועלטיגט אויף אים און ז י האט העלדיש דורכגעפירט דעם ערשטן נסיון.

דאן האט זיך די ערשטע טרער אָפגעריסן פונ׳ם גליקליכן בן־מלך׳ס האַרץ. אין דער ברוסט האט זי געברענט, אין האלז געוואָרגן און אין אויג געפייערט. ער האט געמוזט זי ארויסלאזן, ווייל גרויס און שטארק איז דער ווייטאג געוועזן. גרויס און שטארק איז דער ווייטאג געוועזן, נאר ער האט זי מיט אלע כחות געהאלטן, ווייל צו שווער איז פארגעסן די ליבע צו ברודער און שוועסטער.

— גיס אויס דיין טרער, — באפוילט די שטאָלצע בת־מלכה, און פארגעס דיין ליבע צו שוועסטער און ברודער!

ארויסגיסענדיג די טרער, האט דער גליקליכער בן־מלך צום ערשטן מאָל אין זיין לעבן א קרעכץ געטון. אין איין מינוט האט א שווארצער טרויער זיין הארץ געדריקט און אין זיין בלוט האט א שפיל געטון דער סם פון לעבן.

באלד איז אבער אין הארצן גרינג געוואָרן און ווי אַ חלום האט ער פארגעסן די ליבע צו ברודער און שוועסטער, די ליבע מיט איר זיסן טרויער.

— איצט, — באפוילט די שטאָלצע בת־מלכה, — געה ברייננ און לעג פאר מיינע פיס דיין פאָטערס קאָפּ מיט דער קרוין!

ווי שווער סע ניט געוועזן דעם גליקליכן בן־מלך דורכפירן אַזאַ אַכזריות׳דיגע טהאַט, נאר דער קיסרשער קאָפּ מיט דער קרוין האט זיך פאר דער שטאָלצער בת־מלכה׳ס פיס געוואלגערט.

און די צווייטע טרער האט זיך אָפּגעריסן פון בן־מלך׳ס האַרץ.

זי האט געבויערט זיין האַרץ, געוואָרגן זיין האלז און ווי גאלד געשניטן זיין אויג. און דער בן־מלך וועלכער האט זעהר ליב געהאט זיין פאטער, האט באשטימט אָט די טרער אין קיין שום אופן ניט אויסגיסן.

נאָר די שטאָלצע בת־מלכה האט געהייסן און ער האט געמוזט ווי א העלד זי אויסגיסן.

— ברייננ מיר דיין מוטערס הארץ א מתנה!

אָ, דאס האט ער שוין ניט געקאָנט! זיין מוטער האט דאָך אים אזוי ליב!... נאָר די בת־מלכה האט געהאט אויף אים אזא כח, איר וואָרט האָט אויף אים אזויפיל געווירקט, אז ער האט איר געבראכט אויך זיין מוטערס הארץ א מתנה.

און סע האט זיך די שענסטע טרער אפגעריסן פון גליקליכן בן־מלך׳ס האַרץ. זי האט ווי א גיהנום זיין ברוסט געברענט, זיין מח אויף שטיקער צוריסן, פארסם׳ט זיין בלוט און ארויס אויך נישט געקאנט. ווייל ליבע צו א מוטער איז אוממעגליך צו פארגעסן. זי נעמט מען אין קבר דאָך מיט!

נאָר די שטאָלצע בת־מלכה האט געוואָלט, ער זאָל אָט די טרער אויך ארויסלאָזן און ער האט מיט אונגעוויינליכע כחות ארויסגעלאָזט זי.

— איצט, באפוילט די שטאלצע בת־מלכה, זיי מפקיר דיין מלוכה, פאלש אין דיין פאלק און בייט דיין גלויבן.

ווער ס׳האט ברודער און שוועסטער, פאטער און מוטער גע׳הרגט האט שוין גרינג געקאָנט מַפְקִיר זיין די מלוכה, פאלשן אין פאָלק און בייטן דאס גלויבן.

און איצט, באַפוילט די שטאָלצע בת־מלכה, טויט מיך אליין!

און די טרער פון דיין לעצטער ליבע צו מיר, איז זי מוסיף, זאלסטו ניט וואַגן פאַרגיסן!

דאס איז געוועזן דער לעצטער נסיון.

דער גליקליכער בן־מלך האט אים מיט גרויס גבורה דורכגעפירט. ער האט געטוידט די שטאָלצע בת־מלכה און די לעצטע טרער היט ער ביז איצט.

דער גליקליכער בן־מלך האט שוין לאנג פארגעסן זיינע שוועסטער און ברודער, זיין פאטער, זיין מוטער, מלוכה, פאלק און גלויבן, און געדיינקט זיין בת־מלכה.

די לעצטע טרער ברענט שטענדיג זיין הארץ, וואַרגט מיט פייער זיין האלז, שניידט זיין אויג, נאָר ער האלט זי איַין, ער האלט זי איַין.

און ווער סע זעהט דעם בן־מלך זאגט:

— אָט איז דער גליקליכער בן־מלך, וועלכער היט די לעצטע טרער!

שראל וואקסער.